

UPUTSTVO

za citiranje i parafraziranje u seminarskim i master radovima

Pred vama je vodič za pisanje seminarskih i master radova nastao u cilju razumevanja pravila za pisanje akademskih tekstova. Kroz praktične primere smo ilustrovali najčešće greške prilikom citiranja i parafraziranja drugih autora s obzirom na važnost pravilnog dokumentovanja izvornika u samom tekstu.

Svako preuzimanje misli, reči i ideja koje nisu vaše, to jest koje su preuzete od drugih autora, moraju biti potkrepljeni informacijama o samom autoru/autorima.

Navođenje izvora koji se citiraju/parafraziraju se vrši na način koji propisuje *Priručnik*¹. U suprotnom, radovi će se tretirati kao plagijati. Plagijat je naučno, umetničko ili drugo delo nastalo neetičnim i nezakonitim delimičnim ili potpunim prisvajanjem tuđe autorske svojine bez navođenja izvora. Izvor koji se citira može biti kako objavljeno delo (knjige, časopisi, novine, veb prezentacije, filmovi, fotografije, slike, udžbenici, elektronski korpusi i slično), tako i neobjavljeno delo (predavanja, beleške, hendaouti, govori, radovi drugih studentkinja i studenata ili trećih lica i slično).

Radovi koji nisu napisani u skladu sa *Priručnikom iz akademskog pisanja* NEĆE BITI NI ČITANI NI OCENJENI, odnosno biće automatski vraćeni studentkinji/studentu.

---

¹ Kuzmanović-Jovanović, A., Andrijević, M. i Filipović, J. (2012). *Priručnik iz akademskog pisanja: uputstva i sugestije za izradu seminarskih, naučnih, stručnih radova*. Beograd: Čigoja štampa.

CITAT I PARAFRAZA

CITAT je doslovno navođenje tuđih reči.

Primer: „I aorist i imperfekat su oblici za označavanje prošlih radnji, stanja ili zbivanja koji su u povlačenju pred perfektom.” (Stanojčić i Popović, 1997: 385)

Kada su u pitanju citati, princip je sledeći:

a) Citati kraći od 40 reči (odnosno 4 reda) moraju biti označeni znacima navoda. Takve kratke citate treba ostaviti integrisane u tekst.

„I aorist i imperfekat su oblici za označavanje prošlih radnji, stanja ili zbivanja koji su u povlačenju pred perfektom.” (Stanojčić i Popović, 1997: 385)

b) Svaki citat duži od 40 reči (odnosno 4 reda) trebalo bi vizuelno odvojiti u tekstu u poseban, uvučen pasus, bez navodnika.

Ukoliko je citat na stranom jeziku, u tekstu rada uvek navedite prevod a originalan tekst na stranom jeziku stavite u fusnotu.

Kombinacija CITATA i PARAFRAZE

Primer: Kako tvrde Stanojčić i Popović (1997: 385), uprkos činjenici da su aorist i imperfekat i dalje aktivna glagolska vremena u srpskom jeziku, perfekat je načešće korišćen glagolski oblik za „označavanje prošlih radnji, stanja ili zbivanja”.

PARAFRAZA nije doslovno navođenje tuđih reči i ideja već prepričavanje istog.

Parafraze nikada ne treba izdvajati iz teksta i ne stavljaju se pod znake navoda.

Primer: Prošle radnje u srpskom jeziku se najčešće izrazavaju perfektom, iako su i aorist i imperfekat i dalje aktivna prošla glagolska vremena (Stanojčić i Popović, 1997: 386).

PRIMERI PRAVILNOG I NEPRAVILNOG NAVOĐENJA IZVORA

I

PLAGIJAT: navođenje tuđe ideje bez bibliografske parenteze

Neispravno:

- Učiti jedan jezik sa sobom nosi i učenje o čitavoj jednoj kulturi, o sistemu vrednosti u kome funkcioniše jedno društvo i naučiti pravila ponašanja u datom trenutku komunikacije. Bitnu ulogu imaju i neverbalna komunikacija, gestikulacija, pogledi očima i sl.

Ispravno:

- Učiti jedan jezik sa sobom nosi i učenje o čitavoj jednoj kulturi, o sistemu vrednosti u kome funkcioniše jedno društvo i naučiti pravila ponašanja u datom trenutku komunikacije. Bitnu ulogu imaju i neverbalna komunikacija, gestikulacija, pogledi očima i sl. (Živković, 1997: 5).

...

Neispravno:

- Baskijski jezik zvanični je jezik u Baskiji i Navari. To je jedini jezik na Iberijskom poluostrvu koji ne vodi porelo od latinskog jezika. Smatra se da je ovaj jezik donet u Evropu iz Male Azije oko 2000. godine pre naše ere, ali se ne može sa sigurnošću utvrditi njegovo poreklo. Osim toga, nije potvrđena srodnost ni sa jednim drugim jezikom u svetu, pa se ovaj jezik smatra izolatom.

Ispravno:

- Baskijski jezik zvanični je jezik u Baskiji i Navari. To je jedini jezik na Iberijskom poluostrvu koji ne vodi porelo od latinskog jezika. Smatra se da je ovaj jezik donet u Evropu iz Male Azije oko 2000. godine pre naše ere, ali se ne može sa sigurnošću utvrditi njegovo poreklo. Osim toga, nije potvrđena srodnost ni sa jednim drugim jezikom u svetu, pa se ovaj jezik smatra izolatom (Soldatić 1997: 32).

...

Neispravno:

- Osnovno obrazovanje je obavezno u Republici Srbiji, ali uprkos tome mnoga romska deca se ne upišu uopšte u škole, a i oni koji se upišu rano napuštaju školovanje. Razlozi ranog napuštanja škole su brojni, najčešće je uzrok izostanka školovanja taj što nemaju dovoljno sredstava, kao i to što nemaju potrebna dokumenta za upis.

Ispravno:

- Osnovno obrazovanje je obavezno u Republici Srbiji, ali uprkos tome mnoga romska deca se ne upišu uopšte u škole, a i oni koji se upišu rano napuštaju školovanje. Razlozi ranog napuštanja škole su brojni, najčešće je uzrok izostanka školovanja taj što nemaju dovoljno sredstava, kao i to što nemaju potrebna dokumenta za upis (Filipović, 2009: 80-82).

...

Neispravno:

- S obzirom na to da je jezik jedan od ključnih simbola nacionalnog identiteta jednog naroda, ljudi teže očuvanju maternjeg jezika, njegovom opstanku i daljem razvoju. U svesti mnogih i dalje je usađena ideja o engleskom kao jeziku velike kolonijalne sile.

Ispravno:

- S obzirom na to da je jezik jedan od ključnih simbola nacionalnog identiteta jednog naroda, ljudi teže očuvanju maternjeg jezika, njegovom opstanku i daljem razvoju. U svesti mnogih i dalje je usađena ideja o engleskom kao jeziku velike kolonijalne sile (Crystal, 2003: 125).

...

Neispravno:

- Smatra se da je jedan od ključnih razloga za razvoj engleskog kao globalnog jezika to što je okarakterisan kao jezik koji je lako usvojiti. Pojedini jezici se smatraju melodičnijim, a svaki od njih nosi duh određene nacije: latinski se smatra logičnim, nemački konciznim, francuski romantičnim.

Ispravno:

- Smatra se da je jedan od ključnih razloga za razvoj engleskog kao globalnog jezika to što je okarakterisan kao jezik koji je lako usvojiti. Pojedini jezici se smatraju melodičnijim, a svaki od njih nosi duh određene nacije: latinski se smatra logičnim, nemački konciznim, francuski romantičnim (Cook, 2003: 22).

II

PLAGIJAT: navođenje tuđe ideje uz pominjanje autora, ali bez bibliografske parenteze

Neispravno:

- Terel pokazuje inicijativu da se stvori novi način podučavanja jezika u školskoj sredini koji bi se oslanjao na procese kojima se jezici inače usvajaju na prirodan način i polazi od stava da ovakvim pristupom učenici na časovima mogu da steknu dovoljno visok nivo znanja.

Ispravno:

- Terel (Terrell, 1977: 326) pokazuje inicijativu da se stvori novi način podučavanja jezika u školskoj sredini koji bi se oslanjao na procese kojima se jezici inače usvajaju na prirodan način i polazi od stava da ovakvim pristupom učenici na časovima mogu da steknu dovoljno visok nivo znanja.

...

Neispravno:

- Krašen smatra da se proces usvajanja odvija svaki put kad osoba čuje razumljivu jedinicu na jeziku koji se uči tj. usvaja.

Ispravno:

- Krašen (Krashen, 2000: 17) smatra da se proces usvajanja odvija svaki put kad osoba čuje razumljivu jedinicu na jeziku koji se uči tj. usvaja.

III

PLAGIJAT: pozivanje na više istraživača ili istraživanja bez navođenja konkretnih primera u bibliografskoj parentezi

Neispravno:

- Sprovedeno je puno istraživanja na temu...

Ispravno:

- Sprovedeno je puno istraživanja na temu... (na primer, Cummins, 1981, Baker, 2007).

...

Neispravno:

- Razni autori i autorke predviđaju da će visok nivo poznavanja engleskog jezika biti sve češća pojava.

Ispravno:

- Razni autori i autorke (na primer, Skutnabb-Kangas, 2002, Pennycook, 1994) predviđaju da će visok nivo poznavanja engleskog jezika biti sve češća pojava.

...

Neispravno:

- Mnogi lingvisti su davali svoje teorije o jeziku. Čomski je zagovarao teoriju da je nabitniji aspekt teorije o jeziku da govornik sastvi gramatički tačnu rečenicu. Lingvista Himes smatrao je da takav pogled na jezik treba proširiti i na kulturu i komunikaciju dok je Holidej opisao sedam funkcija u jeziku dok dete uči matrenji jezik.

Ispravno:

- Mnogi lingvisti (na primer, Chomsky, 1967, Hymes, 1972, Hollyday, 1988) su davali svoje teorije o jeziku. Čomski (1967) je zagovarao teoriju da je nabitniji aspekt teorije o jeziku da govornik sastvi gramatički tačnu rečenicu. Lingvista Hajmz (1972) smatrao je da takav pogled na jezik treba proširiti i na kulturu i komunikaciju dok je Holidej (1988) opisao sedam funkcija u jeziku dok dete uči matrenji jezik.

IV

PLAGIJAT: statistički podaci (brojevi, procenti i sl) i klasifikacije/podele moraju u samom tekstu biti potkrepljeni bibliografskom parentezom

Neispravno:

- Do 1914. godine svega je 4% gradske populacije govorilo hebrejski.

Ispravno:

- Do 1914. godine svega je 4% gradske populacije govorilo hebrejski (Bowen, 2011: 2).

...

Neispravno:

- Danas je oko sedamdeset posto čitave planete bilingualno ili multilingualno, i gledano iz savremene i istorijske perspektive ovo je postalo potpuno normalna i očekivana pojava skoro svuda u svetu.

Ispravno:

- Danas je oko sedamdeset posto čitave planete bilingualno ili multilingualno, i gledano iz savremene i istorijske perspektive ovo je postalo potpuno normalna i očekivana pojava skoro svuda u svetu (Rodgers, 2001: 9).

...

Neispravno:

- Engleski jezik je danas, bez sumnje, najrasprostranjeniji jezik koji se uči i govori kao strani jezik, iako je nekada to mesto zauzimao latinski.

Ispravno:

- Engleski jezik je danas, bez sumnje, najrasprostranjeniji jezik koji se uči i govori kao strani jezik, iako je nekada to mesto zauzimao latinski (Crystal, 2000: 36).

...

Neispravno:

- Procenjuje se da je negde oko 60 procenata svetske populacije multilingualno. Sa savremene tačke gledišta, bilingvizam i multilingvizam su više pravilo nego izuzetak. Zbog toga se može reći da je učenje stranog jezika uvek bila veoma važna praksa.

Ispravno:

- Procenjuje se da je negde oko 60 procenata svetske populacije multilingualno. Sa savremene tačke gledišta, bilingvizam i multilingvizam su više pravilo nego izuzetak. Zbog toga se može reći da je učenje stranog jezika uvek bila veoma važna praksa (Richards, Rodgers, 2001: 9).

...

Neispravno:

- Kada je reč o Izraelu, Palestinci čine manjinu (18,9% ukupne populacije). Palestinska deca u Izraelu imaju posebno malu izloženost KAJ-u, za razliku od dece u ostatku arapskog sveta, jer su u Izraelu hebrejski i engleski većinski jezici, a palestinski arapski je manjinski jezik.

Ispravno:

- Što se tiče situacije u Izraelu, Palestinci čine manjinu (18,9% ukupne populacije). Palestinska deca u Izraelu imaju posebno malu izloženost KAJ-u, za razliku od dece u ostatku arapskog sveta, jer su u Izraelu hebrejski i engleski većinski jezici, a palestinski arapski je manjinski jezik (Koplewitz, 1992).

...

Neispravno:

- Prema statističkim podacima, prisustvo izvornih govornika španskog jezika u Sjedinjenim Američkim Državama (SAD) raste iz godine u godinu.

Ispravno:

- Prema statističkim podacima, prisustvo izvornih govornika španskog jezika u Sjedinjenim Američkim Državama (SAD) raste iz godine u godinu (Blake, 2001).

...

Neispravno:

- Po statistikama *Asocijacije nastavnika španskog i portugalskog jezika*, u SAD-u trenutno postoji oko 60.000 nastavnika i profesora španskog jezika i književnosti. Ipak, potražnja za ovim kadrom je velika, stoga neke države dovode nastavnike iz zemalja Latinske Amerike.

Ispravno:

- Po statistikama *Asocijacije nastavnika španskog i portugalskog jezika*, u SAD-u trenutno postoji oko 60.000 nastavnika i profesora španskog jezika i književnosti. Ipak, potražnja za ovim kadrom je velika, stoga neke države dovode nastavnike iz zemalja Latinske Amerike (Swender, 2001).

...

Neispravno:

- Danas u Britaniji oko 120 hiljada ljudi i oko 20 hiljada dece koristi znakovni jezik kao svoj prvi jezik, a dosta ljudi koristi znakovni jezik kao drugi jezik. Većina korisnika ovaj jezik ne uči od roditelja jer, prema statistici, 90% gluvih ljudi nema gluve roditelje.

Ispravno:

- Danas u Britaniji oko 120 hiljada ljudi i oko 20 hiljada dece koristi znakovni jezik kao svoj prvi jezik, a dosta ljudi koristi znakovni jezik kao drugi jezik. Većina korisnika ovaj jezik ne uči od roditelja jer, prema statistici, 90% gluvih ljudi nema gluve roditelje (Kraunsneker, 2000).

...

Neispravno:

- Dejvid Kristal iznosi podatak da „SAD, kao nacija sa najvećim brojem govornika engleskog jezika, čini samo 20 % sveukupnog broja govornika engleskog jezika.“

Ispravno:

- Dejvid Kristal (2003: 140-141) iznosi podatak da „SAD, kao nacija sa najvećim brojem govornika engleskog jezika, čini samo 20 % sveukupnog broja govornika engleskog jezika.“

...

Neispravno:

- Romi imaju priliku da koriste svoj jezik jedino kada su kod kuće ili kada se nalaze na nekom skupu, gde mogu međusobno da razgovaraju. Samo 3 do 5% pripadnika romske zajednice koristi romski jezik u svakodnevnom životu, ali i da ga samo mali broj njih (10 do 15%) govori.

Ispravno:

- Romi imaju priliku da koriste svoj jezik jedino kada su kod kuće ili kada se nalaze na nekom skupu, gde mogu međusobno da razgovaraju. Samo 3 do 5% pripadnika romske zajednice koristi romski jezik u svakodnevnom životu, ali i da ga samo mali broj njih (10 do 15%) govori (Đurić, 2012:7).

...

Neispravno:

- Materijali koji se koriste na času mogu se svrstati u tri grupe. Prva grupu predstavljaju materijali baziran na tekstu. Druga grupa materijala se predstavlja u vidu malih zadataka gde se učenici uglavnom dele u parove. Treća grupa spada u autentične materijale, tj. radi se o časopisima, novinama, člancima na internetu koje može doneti i učenik.

Ispravno:

- Materijali koji se koriste na času mogu se svrstati u tri grupe (Richards & Rodgers, 2001). Prva grupu predstavljaju materijali baziran na tekstu. Druga grupa materijala se predstavlja u vidu malih zadataka gde se učenici uglavnom dele u parove. Treća grupa spada u autentične materijale, tj. radi se o časopisima, novinama, člancima na internetu koje može doneti i učenik.

...

Neispravno:

- Razvoj arapskog jezika obuhvata nekoliko faza: pretklasični arapski jezik, klasični arapski jezik, moderni arapski jezik.

Ispravno:

- Razvoj arapskog jezika obuhvata nekoliko faza (Tanasković, Mitrović, 2005:12): pretklasični arapski jezik, klasični arapski jezik, moderni arapski jezik.

V

Prilikom pisanja seminarskih i master radova treba koristiti akademski diskurs i objektivno pristupiti problematici kojom se studentkinja/student bavi

Neispravno:

- Situacija je takva kakva je, po našem mišljenju, neće se promeniti. Albanci će u Srbiji, tačnije u južnom delu Srbije, imati uvek većinski deo stanovništva i za dobrobit i jednih i drugih, moraju se slagati međusobno. Znati jezik druge nacije, sa kojom si stalno, svakodnevno, i na svakom polju okružen, je veliki plus za svakog čoveka.

Ispravno:

- S obzirom na trenutnu situaciju u kojoj se nalaze srpski i albanski jezik u južnom delu Srbije, zaključujemo da će oba varijeteta koegzistirati na ovom području, što doprinosi ovoj specifičnoj sociolingvističkoj situaciji.

...

Neispravno:

- Kako je albanski jezik jedan specifičan jezik na našim prostorima, drugačiji od ostalih i po mnogo čemu poseban sa svim svojim karakteristikama, u ovom radu pozabavićemo se njime gledajući iz perspektive jezičkih politika u Srbiji.

Ispravno:

- U ovom radu bavićemo se albanskim jezikom iz perspektive jezičkih politika u Srbiji, kao varijetetom koji se zbog svog porekla i jezičkih obeležja izdvaja od ostalih jezičkih varijeteta na ovom području.

ODABIR RELEVANTNE LITERATURA

Prilikom korišćenja primarne i sekundarne literature, treba voditi računa o kriterijumima odabira. SeminarSKI i master radovi su radovi akademskog tipa i važno je da citati i parafraze potiču iz relevantnih naučnih i stručnih radova (kljiga, zbornika, časopisa, članaka i sl).

Treba izbegavati popularne sajtove gde nije naznačeno ko su autori i odakle potiču navedeni podaci (npr. wikipedia), kao i dnevnu štampu.